

OSTRAVAN.CZ

1. Všichni tančí se smrtí, ale ostravskou Elisabeth asi čeká dlouhý život

13.12.2024 ostravan.cz - Milan Bátor

[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** Jiřího (2); divadla; Divadle; Jiří; moravskoslezského; muzikálu; Myrona; Národního; Nekvasil; Nekvasila; Ostravské

Muzikál **Národního divadla moravskoslezského** si ve čtvrtek 12. prosince připsal důležitý umělecký triumf. Potvrdila to hned premiéra, kterou provázely dlouhodobé ovace vestoje. Elisabeth tandemu Kunze & Levay je fascinující sondou do osudů pozoruhodné dámy a života rakouské panovnické dynastie, ale zdaleka nejen to: Tvůrci muzikálu se elegantně vyhnuli laciné pop kulturní biografii a zkusili téma předestřít prizmatem, který zpochybňuje nerovnoprávné manželství a nezdravé tendence. Jednotlivé vrstvy příběhu lze sledovat v rovině citové, společenské, sociální i politické, s akcentem na fundamentální otázku života a smrti.

Dramaturgicky je muzikál Elisabeth koncipován jako poměrně různorodý chronologický sled "filmových klipů", které otevírají kapitoly ze života rakouské císařovny Alžběty a jejího muže, císaře Franze Josefa.

Příběh má originální naraci: Odvíjí se na bázi zvukového záznamu soudního procesu před popravou atentátníka Lucheniho, který v osudný den u ženevského jezera bodne císařovnu pilníkem a způsobí jí smrtelné zranění. Vrah je současně vypravěčem, průvodcem a moderátorem celého příběhu! Biografické úseky jsou v Elisabeth provázány přízračnými scénami na pomezí halucinace a snů s mysteriálním podtextem. Jejich hybatelem je postava Smrti, která není jen nezávislým pozorovatelem, ale dokáže fatalisticky ovlivňovat děj a měnit události k obrazu svému...

Lukáš Adam v muzikálu Elisabeth. (Foto: Aleš Honus)

Mnohotvárné aspekty se důkladně zrcadlí v režijní koncepci **Jiřího Nekvasila**, jehož precizně promyšlený přístup stojí na několika pilířích. Především jde o dramaticky přesvědčivé vykreslení turbulentního intimního vztahu Elisabeth a Franze Josefa, do něhož promlouvá Smrt v nečekané roli. Byla by škoda prozradit veškeré detaily, ale Smrt je v tomto díle tím, koho si můžete jednoduše zamilovat. Milostný trojúhelník je Nekvasilem zobrazen s pronikavou psychologií, která nachází pochopení pro všechny zúčastněné strany. Režie našla spolehlivý interpretační klíč i v dalších ohledech: nestabilní politická situace, zánik starých hodnot, horkokrevná atmosféra revolucí... To všechno ostravská inscenace líčí s neomylnou intuící a mnoha skvělými nápady v režijním provedení. Sugestivní zážitek z představení umocňuje velkolepá výprava a vizuálně atraktivní jazyk, o který se postarali scénograf Daniel Dvořák a kostýmní výtvarnice Sylva Zimula Hanáková. Jejich vyladěná koncepce spojuje historizující výtvarné prvky s estetikou noir filmu, pro který je rovněž příznačné ponuré osvětlení, hra se stíny, retrospektivně vyprávěný temný příběh a příznačná postava femme fatale. Dvořákova scénografická vize je přitažlivá: jednotlivé výjevy se odehrávají nejen na jevišti, ale i v pestrých kulisách zastřených oken, jejichž záclonky se v pravou chvíli odhalují. Změny prostředí názorně evokují na plátně vizuální projekce s motivy kostela, hřbitova, moře a Ženevy, jejíž obraz visí v závěru provokativně nakřivo. Nechybí ani skutečný pohřební vůz. Kostýmy Sylvy Zimuly Hanákové jsou více než dekorativní ukázkou panovnické módy. Potěší psychologicky výstižnou charakteristikou postav a mnoha půvabnými detaily.

Natálie Tichánková. (Foto: Aleš Honus)

Český text Michaela Prostějovského nedá ani na okamžik pocítit, že původním jazykem inscenace je němčina. Jeho texty mají neomylný cit pro melodii a rytmický spád hudebních frází. Nikdy nejdou proti smyslu a místy dokonce ctí archaickými a knižními výrazy kontext doby. Nepřehnaně, náznakově a s velkou noblesou.

Povedla se i choreografie Ladislava Cmoreje a Antonína Blahuty, která vystihla dekadentními prvky plnými škrabavých, paranoidních a náměsíčných tanečně-pohybových kreačí například prostředí bláznince a další výjevy. Podstatnou funkci má i lighting design Stanislava Dvořáka, který dynamizuje děj a připraví divákům nejedno děsivé překvapení.

Lukáš Josef jako Franz Josef a Jan Kříž jako Smrt. (Foto: K. Junková)

Ostravská inscenace napoprvé potěšila vytříbeným a spolehlivým zvukem Petra Košaře, který byl patřičně prokreslený a pozorný k pěveckým i instrumentálním číslům. Se zvukem souvisí také bravurní výkon muzikálového orchestru, který se odrážel v kompaktním znění, přesné souhře a znamenitých individuálních sólech napříč nástrojovým spektrem (za všechny uvedme alespoň famózní trubku na pódiu a violoncello). Hudební nastudování Marka Prášila je vzrušující, dojmavé a strhující. Zná všechny klíče k tomu, aby rozeznělo láskyplné emoce v zasněném tempu, ale nebojí se ani tempových změn, disonancí a zvukových efektů, které přinášejí gradaci a zvyšují napětí.

Hudba Sylvestra Levaye je jednoduše geniální. Vrstevnatá, záhadná a emočně mimořádně působivá. Využívá několika příznačných motivů, které se retrospektivně navrací v různých orchestrálních barvách. Nebojí se vtělit do jedné partitury rockové postupy spolu s atonálními, progresivními i lyrickými partiemi, přitom se zdařile vyhýbá omílaným postupům mnoha jiných konzumních muzikálů.

Lukáš Adam. (Foto: Aleš Honus)

Ostravská inscenace Elisabeth má ještě další velkou devízu, kterou je skvěle obsazený a pečlivě nakombinovaný cast. Klíčovou postavu atentátníka a bizarního průvodce současně sehrál ve čtvrtek Lukáš Adam. Jeho výkon je z říše těch, které si budete pamatovat celý život. Nebezpečný, potměšilý, ironický... Těkává jako výbušnina, nervózní a neustále připravený provokovat, překvapit a šokovat. Adam virtuózně ztvárnil postavu, která se vzpírá jednoznačnému výkladu. Jeho herecký koncert je naprosto dokonalý, svou řečí těla a vzornou deklamací si Adam doslova podmaňuje celý prostor jeviště i hlediště. Občas si hraje s diváky jako kočka s myší. Je neuvěřitelně přesný, hbitý, bystrý a odlehčuje tíživé ovzduší pomocí parodie, sebeironie a sarkasmu. Výkon Lukáše Adama je naprosto jedinečný.

Veronika Boráková. (Foto: Aleš Honus)

Mladou Elisabeth sehrála Veronika Boráková. I přes její mládí a tudíž občas ještě nejisté vedení postavy můžeme konstatovat, že jde o obrovský muzikálový talent. Boráková zaujala tím, jak do tradičně expresivního muzikálového zpěvu zapojuje svou individuální skromnost bez jediného afektu. Její hlas má sílu i bez hysterického vibrata a dokáže okouzlit nádhernou barevností a senzitivním odstíněním dynamiky. Starší Elisabeth Natálie Tichánková je ženou, které uvěříte odhodlání bojovat o své štěstí. Její výkon je vášnivý a odevzdaný do posledního slova a tónu. Někde se ještě projevíly intonační drobnosti, ale to podstatné – sugestivní prožitek ženy, která podniká nerovný souboj se zkostratělou rodinnou a politickou hierarchií – se jí podařilo sehrát výborně.

Natálie Tichánková. (Foto: Aleš Honus)

Jejího manžela a císaře Franze Josefa ztělesnil Lukáš Vlček. Také jemu se vede v postavě svrchovaného panovníka, pokorného syna a milujícího manžela více než dobře. Vlček není jen loutkou zákulisní "hry o trůny." Novopečený držitel muzikálové Thálie svým konzistentním výkonem potvrdil, že mu tato cena nespadá do klína náhodou.

Andrea Gabrišová jako arcivévodkyně Sofie je černým koněm inscenace. Zlá vůle a touha ovládat z ní číší už od pohledu bez jediného slova. A když zpívá, hraje nebo předvádí jízdu na koni, strhává na sebe právem pozornost. Fantastický výkon na jevišti odevzdal Jan Kříž v postavě Smrti. Jeho úchvatný zpěv patří k tomu nejkvalitnějšímu, co lze na muzikálových jevištích v současnosti slyšet. Kříž své postavě vdechnul velmi osobitý půvab, v němž se snoubí atraktivní přitažlivost se strachem. Jeho pomalá plíživá chůze a nečekaná zjevení jsou kořením inscenace.

Rostislav Radecki a Andrea Gabrišová. (Foto: Aleš Honus)

Podařené byly také výkony Radima Bierského a Rostislava Radeckého, kteří se objevili v rolích staršího a mladšího arcivévodky Rudolfa. Teprve osmiletého Radeckého po výtečně zazpívané sólové písni publikum odměnilo nejdelším potleskem z celé inscenace. Mohli bychom ve výctu podařených výkonů pokračovat, ale bylo by to téměř zbytečné. Elisabeth je tak komplexní muzikál, že je mnohem lepší vidět jej na vlastní oči. Z dalších protagonistů čtvrté premiéry uvedme alespoň Oldřicha Kříže, Jarmilu Haškovou a legendu českého dabingu Pavla Soukupa, jehož hlas v inscenaci zaznívá. Oblíbený herec se přijel na premiéru podívat osobně...

Lukáš Adam jako Luigi Lucheni. (Foto: Aleš Honus)

Svět je loď a loď se potápí, říká v jednom okamžiku ústy famózního Lukáše Adama anarchista Luigi Lucheni. Muzikál Elisabeth je možné vnímat jako podobenství, které má dosah do současnosti. Válečné konflikty, rodinné krize, generační konflikty a často nezvladatelný nápor na lidskou psychiku, to jsou stále akutní problémy, které můžeme vidět v novém světle. **Ostravské** nastudování tohoto skvělého **muzikálu** se náramně povedlo. Dá se říct, že nastoluje pro český muzikálový standard úplně novou a dosud neslýchanou kvalitu.

Elisabeth má ještě něco navíc, vnímá totiž smrt jako nerozlučnou součást života. Jako něco, s čím někdy podvědomě možná komunikujeme a klademe své vlastní otázky. Všichni tančí se smrtí, však ne tak jak Elisabeth...

*

Elisabeth. Hudba: Michael Kunze. Libreto: Sylvester Levay. Režie: **Jiří Nekvasil**. Český text: Michael Prostějovský. Hudební nastudování: Marek Prášil. Scéna: Daniel Dvořák. Kostýmy: Sylva Zimula Janáková. Choreografie: Ladislav Cmorej a Antonín Blahuta. Dramaturgie: Michael Prostějovský. Recenze je psaná z premiéry uvedené ve čtvrtek 12. prosince v **Dívalde Jiřího Myrona** v Ostravě.

URL | <https://www.ostravan.cz/88541/vsichni-tanci-se-smrti-ale-ostravskou-elisabeth-asi-ceka-dlouhy-zivot/>

« zpět na začátek

Všichni tančí se smrtí, ale ostravskou Elisabeth asi čeká dlouhý život

13.12.2024 20:50 [Milan Bátor](#) [Divadlo](#) [Recenze](#)

<https://www.ostravan.cz/88541/vsichni-tanci-se-smrti-ale-ostravskou-elisabeth-asi-ceka-dlouhy-zivot/>

Do Ostravy zavítala rakouská císařovna Elisabeth. Stejnojmenný muzikál autorské dvojice Michael Kunze & Sylvester Levay provází pověst mimořádného díla, které dosud zhlédlo přes 12 milionů lidí ve 14 zemích světa. Národní divadlo moravskoslezské nejúspěšnější evropský muzikálový titul uvedlo v režii Jiřího Nekvasila. Premiéra Elisabeth proběhla 12. prosince v Divadle Jiřího Myrona. Hlavní role v první premiéře ztvárnili Natálie Tichánková, Veronika Boráková, Lukáš Vlček, Lukáš Adam, Jan Kříž a další. Spoluúčinkovala pěvecká a taneční company a muzikálový orchestr, který vedl Marek Prášil.

[Zvětšit](#)

[obrázek](#)

Natálie Tichánková jako Elisabeth, nad ní Lukáš Vlček jako Franz Josef.

Foto: Aleš Honus

Muzikál Národního divadla moravskoslezského si ve čtvrtek 12. prosince připsal důležitý umělecký triumf. Potvrdila to hned premiéra, kterou provázely dlouhodobé ovace vestoje. Elisabeth tandemem Kunze & Levay je fascinující sondou do osudů pozoruhodné dámy a života rakouské panovnické dynastie, ale zdaleka nejen to: Tvůrci muzikálu se elegantně vyhnuli laciné pop kulturní biografii a zkusili téma předestřít prizmatem, který zpochybňuje nerovnoprávné manželství a nezdravé tendence. Jednotlivé vrstvy příběhu lze sledovat v rovině citové, společenské, sociální i politické, s akcentem na fundamentální otázku života a smrti.

Dramaturgicky je muzikál Elisabeth koncipován jako poměrně různorodý chronologický sled „filmových klipů“, které otevírají kapitoly ze života rakouské císařovny Alžběty a jejího muže, císaře Franze Josefa.

Příběh má originální naraci: Odvíjí se na bázi zvukového záznamu soudního procesu před popravou atentátníka Lucheniho, který v osudný den u ženevského jezera bodne císařovnu pilníkem a způsobí jí smrtelné zranění. Vrah je současně vypravěčem, průvodcem a moderátorem celého příběhu! Biografické úseky jsou v Elisabeth provázeny přízračnými scénami na pomezí halucinace a snů s mysteriálním podtextem. Jejich hybatelem je postava Smrti, která není jen nezávislým pozorovatelem, ale dokáže fatalisticky ovlivňovat děj a měnit události k obrazu svému...

Lukáš Adam v muzikálu Elisabeth. (Foto: Aleš Honus)

Mnohotvárné aspekty se důkladně zrcadlí v režijní koncepci *Jiřího Nekvasila*, jehož precizně promyšlený přístup stojí na několika pilířích. Především jde o dramaticky přesvědčivé vykreslení turbulentního intimního vztahu Elisabeth a Franze Josefa, do něhož promlouvá Smrt v nečekané roli. Byla by škoda prozradit veškeré detaily, ale Smrt je v tomto díle tím, koho si můžete jednoduše zamilovat. Milostný trojúhelník je Nekvasilem zobrazen s pronikavou psychologií, která nachází pochopení pro všechny zúčastněné strany. Režie našla spolehlivý interpretační klíč i v dalších ohledech: nestabilní politická situace, zánik starých hodnot, horkokrevná atmosféra revolucí... To všechno ostravská inscenace líčí s neomylnou intuicí a mnoha skvělými nápady v režijním provedení.

Andrea Gabrišová a Natálie Ticháková. (Foto: Aleš Honus)

Sugestivní zážitek z představení umocňuje velkolepá výprava a vizuálně atraktivní jazyk, o který se postarali scénograf *Daniel Dvořák* a kostýmní výtvarnice *Sylva Zimula Hanáková*. Jejich vyladěná koncepce spojuje historizující výtvarné prvky s estetikou noir filmu, pro který je rovněž příznačné ponuré osvětlení, hra se stíny, retrospektivně vyprávěný temný příběh a příznačná postava femme fatale. Dvořákova scénografická vize je přitažlivá: jednotlivé výjevy se odehrávají nejen na jevišti, ale i v pestrých kulisách zastřených oken, jejichž záclonky se v pravou chvíli odhalují. Změny prostředí názorně evokují na plátně vizuální projekce s motivy kostela, hřbitova, moře a Ženevy, jejíž obraz visí v závěru provokativně nakřivo. Nechybí ani skutečný pohřební vůz. Kostýmy *Sylvy Zimuly Hanákové* jsou více než dekorativní ukázkou panovnické módy. Potěší psychologicky výstižnou charakteristikou postav a mnoha půvabnými detaily.

Natálie Tichánková. (Foto: Aleš Honus)

Český text *Michaela Prostějovského* nedá ani na okamžik pocítit, že původním jazykem inscenace je němčina. Jeho texty mají neomylný cit pro melodii a rytmický spád hudebních frází. Nikdy nejdou proti smyslu a místy dokonce ctí archaickými a knižními výrazy kontext doby. Nepřehnaně, náznakově a s velkou noblesou.

Povedla se i choreografie *Ladislava Cmoreje* a *Antonína Blahuty*, která vystihla dekadentními prvky plnými šubavých, paranoidních a náměsíčných tanečně-pohybových krací například prostředí blázince a další výjevy. Podstatnou funkci má i lighting design *Stanislava Dvořáka*, který dynamizuje děj a připraví divákům nejedno děsivé překvapení.

Lukáš Vlček jako Franz Josef a Jan Kříž jako Smrt. (Foto: K. Junková)

Ostravská inscenace napoprvé potěšila vytříbeným a spolehlivým zvukem Petra Košaře, který byl patřičně prokreslený a pozorný k pěveckým i instrumentálním číslům. Se zvukem souvisí také bravurní výkon muzikálového orchestru, který se odrážel v kompaktním znění, přesné souhře a znamenitých individuálních sólech napříč nástrojovým spektrem (za všechny uveďme alespoň famózní trubku na pódiu a violoncello). Hudební nastudování *Marka Prášila* je vzrušující, dojmavé a strhující. Zná všechny klíče k tomu, aby rozeznělo láskyplné emoce v zasněném tempu, ale nebojí se ani tempových změn, disonancí a zvukových efektů, které přináší gradaci a zvyšují napětí.

Hudba *Sylvestra Levaye* je jednoduše geniální. Vrstevnatá, záhadná a emočně mimořádně působivá. Využívá několika příznačných motivů, které se retrospektivně navrací v různých orchestrálních barvách. Nebojí se vtělit do jedné partitury rockové postupy spolu s atonálními, progresivními i lyrickými partii, přitom se zdařile vyhýbá omílaným postupům mnoha jiných konzumních muzikálů.

Lukáš Adam jako Luigi Lucheni. (Foto: Aleš Honus)

Ostravská inscenace Elisabeth má ještě další velkou devízu, kterou je skvěle obsazený a pečlivě nakombinovaný cast. Klíčovou postavu atentátníka a bizarního průvodce současně sehrál ve čtvrték *Lukáš Adam*. Jeho výkon je z říše těch, které si budete pamatovat celý život. Nebezpečný, potměšilý, ironický... Těkavý jako výbušnina, nervózní a neustále připravený provokovat, překvapit a šokovat. Adam virtuózně ztvárnil postavu, která se vzpírá jednoznačnému výkladu. Jeho herecký koncert je naprosto dokonalý, svou řečí těla a vzornou deklamací si Adam doslova podmaňuje celý prostor jeviště i hlediště. Občas si hraje s diváky jako kočka s myší. Je neuvěřitelně přesný, hbitý, bystrý a odlehčuje tíživé ovzduší pomocí parodie, sebeironie a sarkasmu. Výkon Lukáše Adama je naprosto jedinečný.

Veronika Boráková jako mladá Elisabeth. (Foto: Aleš Honus)

Mladou Elisabeth sehrála *Veronika Boráková*. I přes její mládí a tudíž občas ještě nejisté vedení postavy můžeme konstatovat, že jde o obrovský muzikálový talent. Boráková zaujala tím, jak do tradičně expresivního muzikálového zpěvu zapojuje svou individuální skromnost bez jediného afektu. Její hlas má sílu i bez hysterického vibrata a dokáže okouzlit nádhernou barevností a senzitivním odstíněním dynamiky. Starší Elisabeth *Natálie Tichánková* je ženou, které uvěříte odhodlání bojovat o své štěstí. Její výkon je vášnivý a odevzdaný do posledního slova a tónu. Někde se ještě projevily intonační drobnosti, ale to podstatné – sugestivní prožitek ženy, která podniká nerovný souboj se zkostnatělou rodinnou a politickou hierarchií – se jí podařilo sehrát výborně.

Natálie Tichánková jako dospělá Elisabeth. (Foto: Aleš Honus)

Jejího manžela a císaře Franze Josefa ztělesnil Lukáš Vlček. Také jemu se vede v postavě svrchovaného panovníka, pokorného syna a milujícího manžela více než dobře. Vlček není jen loutkou zákulisní „hry o trůny.“ Novopečený držitel muzikálové Thálie svým konzistentním výkonem potvrdil, že mu tato cena nepadla do klína náhodou.

Andrea Gabrišová jako arcivévodkyně Sofie je černým koněm inscenace. Zlá vůle a touha ovládat z ní číší už od pohledu bez jediného slova. A když zpívá, hraje nebo předvádí jízdu na koni, strhává na sebe právem pozornost. Fantastický výkon na jevišti odevzdal *Jan Kříž* v postavě Smrti. Jeho úchvatný zpěv patří k tomu nejkvalitnějšímu, co lze na muzikálových jevištích v současnosti slyšet. Kříž své postavě vdechnul velmi osobitý půvab, v němž se snoubí atraktivní přitažlivost se strachem. Jeho pomalá plíživá chůze a nečekaná zjevení jsou kořením inscenace.

Rostislav Radecki a Andrea Gabrišová. (Foto: Aleš Honus)

Podařené byly také výkony *Radima Bierského* a *Rostislava Radeckého*, kteří se objevili v rolích staršího a mladšího arcivévody Rudolfa. Teprve osmiletého Radeckého po výtečně zazpívané sólové písni publikum odměnilo nejdelším potleskem z celé inscenace.

Mohli bychom ve výčtu podařených výkonů pokračovat, ale bylo by to téměř zbytečné. Elisabeth je tak komplexní muzikál, že je mnohem lepší vidět jej na vlastní oči. Z dalších protagonistů čtvrté premiéry uvedme alespoň *Oldřicha Kříže*, *Jarmilu Haškovou* a legendu českého dabingu *Pavla Soukupa*, jehož hlas v inscenaci zaznívá. Oblíbený herec se přijel na premiéru podívat osobně...

Lukáš Adam jako Luigi Lucheni. (Foto: Aleš Honus)

Svět je loď a loď se potápí, říká v jednom okamžiku ústy famózního *Lukáše Adama* anarchista Luigi Lucheni. Muzikál *Elisabeth* je možné vnímat jako podobenství, které má dosah do současnosti. Válečné konflikty, rodinné krize, generační konflikty a často nezvladatelný nápor na lidskou psychiku, to jsou stále akutní problémy, které můžeme vidět v novém světle. Ostravské nastudování tohoto skvělého muzikálu se náramně povedlo. Dá se říct, že nastoluje pro český muzikálový standard úplně novou a dosud neslýchanou kvalitu.

Elisabeth má ještě něco navíc, vnímá totiž smrt jako nerozlučnou součást života. Jako něco, s čím někdy podvědomě možná komunikujeme a klademe své vlastní otázky. Všichni tančí se smrtí, však ne tak jak *Elisabeth*...

*

Elisabeth. Hudba: Sylvester Levay. Libreto: Michael Kunze. Režie: Jiří Nekvasil. Český text: Michael Prostějovský. Hudební nastudování: Marek Prášil. Scéna: Daniel Dvořák. Kostýmy: Sylva Zimula Janáková. Choreografie: Ladislav Cmorej a Antonín Blahuta. Dramaturgie: Michael Prostějovský. Recenze je psaná z premiéry uvedené ve čtvrtek 12. prosince 2024 v Divadle Jiřího Myrona v Ostravě.

Milan Bátor